

Angst voor vuurwerk - geluiden bij honden

Angst is een normale reactie op gevaar of dreiging. Zonder angst zouden we niet kunnen overleven. Dit geldt voor elk levend wezen, dus ook voor de hond. Een hond zonder angst voor verkeer zou geen gevaar zien in een rijdende auto er zo onder kunnen lopen. Ook angst voor vuur is een normale angst.

Wanneer spreken we dan van angst als probleemgedrag?

Wanneer angst ontstaat terwijl de situatie, persoon, object of geluid ongevaarlijk is. De context van de emotie “angst” en de situatie is dan niet correct. De angst heeft de biologische functie van bescherming dan niet meer. Het verhindert de hond nu de dingen te doen die hij wil doen, het werkt zelf beperkend. Wanneer de stimulus weggehaald wordt kan het dier weer normaal functioneren. Dit mag simpel klinken: veel stimuli waarop een hond abnormale angstreacties ontwikkeld worden door mensen als vanzelfsprekend gevonden. Het vermijden daarvan is niet gemakkelijk voor een hond. De angst veroorzakende stimulus blijft en er is geen zicht op het eindigen daarvan. In veel gevallen blijft de hond in staat van angst, terwijl de mensen om hem heen geen notie daarvan hebben.

Honden hebben een gehoor wat anders werkt dan bij mensen. Zij horen beter en ook hogere tonen die wij niet of moeilijk kunnen waarnemen. De voor ons gewone huishoudelijke geluiden kunnen voor een hond angstaanjagend of irriterend zijn: bijv. De stofzuiger, haarföhn, magnetron, vaatwasser of was -droger machine, bladblazer, bosmaaier enz.

Wat is een fobie?

In tegenstelling tot angst doet een fobie niets om het dier te helpen overleven.

Een fobie is een staat waarin het niet mogelijk is om zich aan te passen, ver van de garantie van veiligheid van het individu. Het kan stressvol, irriterend en ziekmakend zijn.

Bijvoorbeeld: een persoon (of dier) met een angst voor auto's zal niet de weg oversteken wanneer er verkeer dichtbij is.

Iemand met een fobie voor auto's zal weigeren ergens een straat over te steken als er verkeer is binnen gehoorsafstand.

Dit is dan ook niet bespreekbaar voor hem!

Anders dan beschermen voor kwaad beperken fobieën de normale deelname aan activiteiten en kunnen uiteindelijk het niet meer genieten van het leven betekenen.

De twee belangrijkste kenmerken van fobische reacties zijn de intensiteit en de tijdsduur.

De fobische reacties kunnen variëren tussen de individuele honden. Sommige bevriezen (verstijven), vluchten of verschuilen zich.

De gemeenschappelijke factor is dat in alle situaties de reactie enorm is en niet in verhouding staat tot wat er werkelijk gebeurt. En het zal lang duren voordat het dier hersteld.

Fobieën kunnen er toe leiden dat het dier voor andere dingen angstig wordt. Dit wordt generaliseren genoemd.

Deze dingen zijn niet gerelateerd aan waar het dier oorspronkelijk bang voor was maar geven wel dezelfde angstreactie.

Dit komt omdat honden de dingen gemakkelijk met elkaar associëren.

Enkele voorbeelden: *de locatie waar het dier geschrokken is van een knal – de hond wordt ook bang op de locatie wanneer er geen knal te horen is.

*De weersomstandigheden – het donker worden of een harde regenbui geeft de verwachting van onweer.

* De mensen of dieren die erbij aanwezig waren worden nu ook beangstigend.

Voorbeeld: een hond schrikt tijdens de wandeling van een knallende uitlaat. Wanneer de hond de volgende dag een erop lijkend geluid in de verte hoort geeft dat bij hem de fobische reactie. Dit proces van generalisatie en associatie zorgt ervoor dat de fobie erger wordt.

Het belang van de introductie van geluiden in de puppytijd.

Wanneer pups tussen de 6 en 10 weken gewend zijn aan een hele reeks van geluiden zullen zij in de volwassenheid minder gevoelig zijn voor geluiden in de omgeving en leren niet te zake doende geluiden te negeren.

Erfelijke factoren en rol moederhond.

Erfelijkheid kan een rol spelen bij het gevoeliger zijn voor angst. Bepaalde rassen en ook bepaalde lijnen binnen een ras kunnen gevoeliger voor angst zijn.

Wanneer een moederhond angstig is voor harde geluiden en veel stress ervaart kan zij dit doorgeven aan de pups tijdens de dracht. Pups in een nest leren van de moederhond wat normaal is en waar je voorzichtig voor moet zijn. Het is daarom van belang de pups in het nest te wennen aan harde geluiden in afwezigheid van de (angstige) moederhond.

De rol van de eigenaar.

Vaak speelt (onbedoeld) de eigenaar van de hond een rol bij het ontwikkelen van angst.

Troosten - De hond is geschrokken van een knal - de eigenaar probeert de hond gerust te stellen door hem te aaien of met de stem. De hond wordt bevestigd in zijn gedachten dat het is een gevaarlijke situatie is.

Vluchten - de eigenaar gaat na de knal met de hond naar huis.

Conflictsignalen onbewust afgegeven door de eigenaar - het kan zijn dat een eigenaar zelf angst heeft voor knallen en dit overbrengt op de hond. De conflictsignalen van de eigenaar worden waargenomen door de hond.

Straffen van de hond bij angst - Wanneer de eigenaar de hond straft voor angstig gedrag zal de fobie erger worden door de pijn en de context angst voor geluid.

Belonen van de fobische reactie - wanneer de eigenaar de hond laat zitten om hem onder controle te houden terwijl hij angstig is en de hond beloont voor "zit". Omdat de hond dus eigenlijk voor angstig gedrag wordt beloond neemt de fobie toe.

Verbergen-verschuilen

Veel honden willen zich verstoppen in een angstige situatie. (onder een bank of in een bench met een deken erover, bijv.) Het effect kan zijn dat de hond zo met zijn angst kan omgaan. Wanneer een hond zich wil verschuilen maar het is niet mogelijk om van de angstige prikkel weg te komen kan de angst nog meer toenemen. (graven in de vloer bijv.)

Het kan nuttig zijn dat de hond vrijwillig een veilige plaats kan opzoeken. Dus nooit een hond dwingen om op een bepaalde plaats te gaan.

Een andere hond erbij?

Soms denken mensen dat een andere hond welke geen angstig gedrag vertoont bij vuurwerk of onweer een positieve invloed kan hebben op de hond met een angstfobie.

Het is echter waarschijnlijker dat het omgekeerde het geval is. De nieuwe hond zal reageren op de angstige hond welke hem "verteld" met zijn angstgedrag dat er iets bedreigends plaatsvindt. Liever eerst het probleem oplossen met de angstige hond en daarna een andere hond erbij nemen.

Hoe kunnen we angst bij honden herkennen?

Wanneer een hond de prikkel die de angst oproept hoort/ziet/ruikt of verwacht kun je angstverschijnselen en/of stress signalen waarnemen. Deze kunnen zijn:

- Bibberen
- Kwijlen
- Hijgen
- Piepen
- Langs de lippen of de neus likken (probeert de omgeving te kalmeren)
- Geeuwen (probeert de omgeving te kalmeren waar hij angst voor of onzekerheid bij heeft)
- Krabben (gedrag staat niet in relatie met de situatie)

De lichaamshouding van de hond zal veranderen wanneer hij angstig wordt:

- Een lage lichaamshouding
 - Oren naar achteren
 - Staart zeer laag of tussen de poten geklemd
- Het gedrag van de hond kan veranderen:
- Hij zoekt steun bij de eigenaar
 - Rusteloos gedrag zoals op en neer lopen
 - Over attent op de omgeving
 - De hond wil vluchten
 - Lichamelijke klachten zoals maagklachten, diarree

Is angst voor geluiden op te lossen?

Wanneer de angst is aangeleerd is het vaak mogelijk om de hond i.p.v. angstgedrag een ander (gewenst) gedrag aan te leren. Afhankelijk van hoe lang de angst ontstaat en wat de achtergrond is van het ontstaan van de angst, is bepalend voor het resultaat. Natuurlijk is het ook belangrijk hoe u als eigenaar de adviezen opvolgt en in de toekomst ook blijft oefenen met uw hond.

Begin ermee om de dingen die je vroeger deed waardoor de angst verergerde niet meer toe te passen en te voorkomen.

Wanneer de hond een angstfobie heeft adviseer ik eerst naar de dierenarts gaan voor een onderzoek om medische oorzaken uit te sluiten.

Daarnaast is het raadzaam om begeleiding van de gedragstherapeut voor honden in te schakelen.

Het onderstaande trainingsadvies kan gebruikt worden voor: angstige honden en voor jonge honden die (nog) geen angst hebben ontwikkeld. Voor hen is het een geleidelijke manier om aan harde geluiden te wennen.

1. Algemeen: Tijdens deze training zijn de volgende punten van belang:

Zorg dat de hond ontspannen is voor u begint met de training. Lichamelijke ontspanning bevordert psychische ontspanning. Mogelijkheden om de hond te laten ontspannen zijn: spel, waarbij grote opwinding moet worden voorkomen, massage van de hond.

2. Het geleidelijk ongevoelig maken voor de angstopwekkende prikkel wordt **systematische desensitisatie** genoemd.

Daarbij blijft u bij het aanbieden van de angstopwekkende prikkel (knal) onder de stressdrempel van de hond. De intensiteit van de angstopwekkende prikkel wordt langzaam opgevoerd waarbij je er voor zorgt altijd onder de stressdrempel van de hond te blijven. Dit is zeer belangrijk!

3. Voorkom het in aanraking komen met de prikkel in volle sterkte. Overkomt het je toch door invloeden van buitenaf zoals met vuurwerk wat meestal toch veel te vroeg wordt afgestoken reageer dan goed op de hond. Negeer de angst en ga niet direct naar huis!

Zorg dat de hond is aangeliend zodat hij niet kan vluchten!

4. Negeer angstig gedrag bij de hond en beloon ontspannen gedrag. Zorg daarom dat je in de trainingsperiode en de vuurwerkperiode iets lekkers meeneemt tijdens het wandelen. Hiermee kun je de hond afleiden bij mogelijke angst en belonen bij ontspannen gedrag.

5. Straf een hond die angstig gedrag vertoont nooit, je vergroot hiermee de angst!

6. Om de hond te kalmeren op een manier die hij wel zo begrijpt kunt u kalmerende signalen uitzenden.

Communicatie

Honden maken gebruik van kalmerende signalen wanneer zij zich onzeker voelen over iets, met als doel de ander (soortgenoot of mens) of de situatie te kalmeren. Een effectief kalmerend signaal is hier "geeuwen" en of rustig knipperen met de ogen. Wij kunnen deze kalmerende signalen ook uitzenden naar onze hond. Kijkt de hond naar u, bij het horen van een knal? Zeg niets, maar geeuw en/of knipper met de ogen gedurende een aantal malen, grote kans dat uw hond daarvan kalmeert!

Leren omgaan met beangstigende situaties

Door angstige situaties op te zoeken, kunnen we een hond laten ervaren dat er toch minder angstige dingen gebeuren dan hij zich had voorgesteld. De hond kan leren omgaan met de angst. Hierdoor krijgt een hond meer zelfvertrouwen waardoor de angst af kan nemen.

We brengen de hond daartoe bewust in de situatie waar hij angst voor heeft volgens een secuur stappenplan, waarbij gebruik gemaakt wordt van systematische desensitisatie. We beginnen in een bekend vertrouwde

omgeving zoals thuis.

Een hulpmiddel wat hier speciaal voor ontwikkeld is, is een **geluids-cd** met allerlei geluiden zoals, knallen, vuurwerk onweer harde regen en storm enz.

De Training en gebruik CD

1. Zorg voor een notitieboekje en pen. Zet de CD klaar op de laagste volumestand 0
2. Kijk naar de kleinste beweging van het oor van de hond waarbij hij het geluid registreert. Er mogen geen tekenen van angst of ongerustheid te zien zijn bij de hond.
3. Draai het volume iets omhoog en kijk naar de hond. Wanneer deze zijn oren beweegt /spitst, stop dan met het volume hoger te draaien.
4. Laat de CD gedurende 5-10 minuten staan op dit volume.
5. Noteer deze volumestand.
6. Speel de CD op deze stand 5-10 minuten enkele malen per dag. Enkele dagen achter elkaar.
7. Op een gegeven moment merk je dat de hond het geluid volledig geaccepteerd heeft. Hij laat geen enkele reactie meer zien. Nu kun je de volumestand heel langzaam weer iets verhogen en het proces herhalen. Noteer weer de stand.
8. Je selecteert het volume zoals bij punt 1, maar begint nu iets onder de volumestand waar je de vorige keer gestopt bent.
9. Herhaal deze stappen waarbij je geleidelijk het volume verhoogt en steeds begint bij waar je de vorige keer bent gestopt. Uiteindelijk staat het volume vol aan. Wanneer je onrust of angstsignalen ziet draai dan het volume terug naar een geaccepteerd niveau en laat het nog even staan totdat de hond weer rustig is, zodat je positief kunt afsluiten. Begin de volgende dag weer op een lager volume! Totdat de hond het geluid weer helemaal heeft geaccepteerd. Het is per hond verschillend hoe snel de opbouw kan gaan. Denk erom dat de hond bepaalt wat hij aan kan!
10. Verander nu rustig aan de omstandigheden in huis terwijl de CD speelt Bijvoorbeeld: terwijl je op en neer loopt door huis, er meerder mensen aanwezig zijn, in het donker, onder het eten van het gezin.

Counter conditionering –

Het geluid wordt de brenger van iets goeds

- Volg nu de volgende stappen in de training: ·1. Speel de CD nu op het laagste volume terwijl de hond iets doet wat hij leuk vind bijvoorbeeld eten of spelen.
2. Zet de CD op en zo gauw de hond het geluid herkent geef hem het eten (of gevulde Kong, zie verderop bij hulpmiddelen) of begin te spelen. Ook nu mag hij weer geen reactie geven op de CD, anders ga je te snel. Zo gauw de hond stopt met eten of spelen stop de CD. De bedoeling van deze training is dat de hond de CD gaat associëren met iets leuks.
 2. Herhaal deze oefening een aantal malen, tot dat je kunt zien dat de hond relaxed is gedurende de training.
 3. Wanneer de hond het geluid geaccepteerd heeft op dit volume en hij is blij en ontspannen, kan het volume weer langzaam verhoogd worden. Herhaal en bouw op volgens het bekende schema. Uiteindelijk bereik je dat de hond het geluid met eten of spel associeert en hij blij reageert wanneer hij het geluid hoort.

Veel honden reageren met angst op een individuele knal

Start hiervoor met fase 2 de schoten.

U kunt hiervoor de afzonderlijke schoten op de CD ook opnemen op een andere CD of bandje met tussenpozen van 3 minuten.

Volg het stappenplan: ·1. Zet de volumeknop op 0.

2. Zet de Cd-speler of cassetterecorder op de repeterende knal. Het geluidsvolume weer opbouwen zoals bij Training 1.

3. Geef de hond bij ieder knal een lekker hapje. Neem hiervoor een doosje met verschillende hapjes zoals: hondenworst, kaas, stukje brood enz.

Doe dit 5 minuten. Herhaal ook dit een paar maal en verhoog het volume zoals hierboven staat omschreven. Uiteindelijk zal de hond blij worden wanneer hij het geluid hoort.

De volgende belangrijke stap: de context en associatie

Bedenk dat de hond de knal associeert met de context waarin hij het meemaakte. Het is nu belangrijk om de situaties te gaan variëren.

Bijvoorbeeld: in de tuin, tijdens het wandelen (draagbare Cd-speler), in de auto (mits de hond de auto leuk vind), in het donker buiten.

De hond moet leren dat geluiden een geaccepteerd iets is in het leven. Hij moet daarvoor zien dat jij de leider bent van de groep. Zorg daarom dat je zelf relaxed bent en niet ongerust! Wanneer je de CD meeneemt van huis, neem dan voedselbeloningen mee. Terwijl op de achtergrond de CD speelt geef je de beloningen. Als hij de beloningen heeft gehad - Stop dan direct de Cd en ga naar huis.

Laat tijdens de volgende wandeling met de CD de hond zitten voordat hij de beloning krijgt. Raak daarbij ook even de halsband aan. Hiermee bereikt u dat u controle over hem kunt hebben als dat nodig is.

Verwacht niet te snel resultaat. Soms kan het weken of maanden duren. Maar wanneer u volhoudt zal de hond leren dat geluiden erbij horen.

Wanneer je merkt dat de hond geen angst meer heeft voor geluiden is het van belang om toch door te gaan met de CD bijv. Een keer per week. Pas het toe als een gewoonte in het dagelijkse leven.

Suggesties voor beloningshulpmiddelen:

* De Kong: is een rubberen honingraatvorming speeltje welke je kunt vullen met zachte voeding zoals Renske Vers, en ander lekkers.

* De Activitybal: is een bal die je kunt vullen met kleine en grotere brokjes of stukjes van een kauwstaafje. Door met de neus tegen de bal te duwen vallen er steeds een paar brokjes uit.

*Diverse speeltjes of botjes waar de hond gek op is.

Hulpmiddelen

Honden die zich graag verschuilen hebben vaak baat bij een veilige plek. Je kunt natuurlijk zelf iets maken waar je hond zich veilig kan terugtrekken. Maar kopen kan ook, tegenwoordig worden allerlei soorten **slaapzakken** voor honden verkocht (google)

“Thundershirt” – Dit hondenshirtje heeft ongeveer dezelfde werking als bij bakeren (inwikkelen). Bij baby's en voor de meeste honden werkt bakeren geruststellend. Sommige honden vinden het vreselijk om iets om aan te hebben. Dan schiet je je doel voorbij. Het is dan aan te raden de hond geleidelijk aan het shirt te laten wennen. (www.thundershirt-shop.nl)

Medicatie

In sommige situaties is het soms nodig om medicijnen of andere ondersteunende middelen toe te passen.

Doe dit altijd in overleg met de gedragstherapeut en de dierenarts.

Het gebruik van vuurwerktabletjes is lange tijd vrij gewoon geweest. Meestal worden deze dan gegeven tijdens de jaarwisseling.

Vanuit de universiteit in Utrecht wordt echter gewaarschuwd voor deze middelen zoals: Vettranquil – Calmivet – Aceprozamine.

Nadelen:

- De hond wordt versuft en leert er dus niets van.
- Mogelijke bijwerkingen kunnen zijn: epileptische aanval bij honden met (mogelijke) aanleg hiervoor. De middelen hebben een bloeddrukverlagende werking,
- Het werkt niet betrouwbaar bij aangeleerde angst!
- Moeilijk te bepalen hoeveel de hond ervan nodig heeft. De ene hond heeft een half tabletje nodig, de andere hond heeft veel meer nodig.

Soms is de hond met oud en nieuw klaarwakker en slaapt op 2 januari als een blok.

Een redelijk veilig middel is valium. Deze moet gegeven worden voor dat de angstprikkel optreedt omdat honden anders erg kunnen gaan vechten tegen de werking van het middel wat juist onrust geeft bij de hond!

Homeopathische middelen

Deze zijn vaak goed te gebruiken als ondersteuning tijdens de therapie. Hier bestaat een algemeen middel voor wat bestaat uit een samenstelling van stoffen die een rustgevende invloed hebben op de hond, speciaal voor schrik.

Het werkt vaak beter om een middel te zoeken wat past bij het type hond. Hiervoor kunt u terecht bij een homeopatisch werkende dierenarts. Het verdient aanbeveling om ruim van tevoren te beginnen met homeopathie.

Kruidentherapie

Vaak is hiermee snel resultaat te verkrijgen bij acute angst. Mogelijkheden zijn passieflora of een vorm van valeriana. Deze zijn verkrijgbaar bij natuurwinkels. Het beste kun je in eerste instantie de kinderdosering aanhouden.

Bach Bloesem therapie:

Bach bloesem remedies (BBR) kunnen helpen de hond weer in balans te brengen. De verschillende BBR werken in op emoties. Bij angst en opwinding kan BBR ontspanning geven en de helderheid van geest bevorderen.

Rescue Remedy (combinatie uit BBR) is ontwikkeld voor trauma's en kan vlak voor het vuurwerk gegeven worden of tijdens een trauma. Ook voor het begin van de therapie en tijdens de therapie kan het gegeven worden. Tijdens de jaarwisseling kunnen er steeds enkele druppels Rescue in de waterbak van de hond worden gedaan.

TIP Bij www.hondenaanboord.nl kunt u een combinatie van Bach bloesem Remedies voor uw hond laten samenstellen.

Pension

Wanneer er geen tijd is voor een therapie of de hond extreme angst heeft, kunt u overwegen om de hond in een afgelegen hondenpension te doen tijdens de jaarwisseling. Het is dan wel van belang dat de hond al eerder kennis heeft gemaakt met het pension, zodat het al een vertrouwde omgeving voor hem is. Ook mag de hond niet weggebracht worden in een angstige toestand!

Zoek een vuurwerkvrij logeeraadres

Steeds meer mensen boeken in de vuurwerkperiode een vakantie in een vuurwerkvrije omgeving. Er zijn ook oppasgezinnen die in een rustige omgeving wonen en angstige honden opvangen. Kijk eens op de website: www.zwoofer.nl

Belangrijk

Wanneer een hond angst heeft voor harde geluiden is belangrijk om vroeg voor het vuurwerk te beginnen met de trainingen. Zo voorkom je dat de hond toch plotseling met de angstopwekkende prikkel in aanraking komt en kan hij stap voor stap wennen aan harde geluiden. Het is verstandig om bij een angstige hond de hulp van een deskundige gedragstherapeut voor honden in te schakelen. Deze kan het gedrag van de hond beter lezen en weet welke therapie het beste is voor uw hond.

Aanvullende tips voor bij de jaarwisseling

- Houd de hond tijdens de jaarwisseling altijd aan de lijn, dit geldt ook voor niet bange honden!
- Reageer zelf niet opgewonden wanneer er knallen te horen zijn.
- Zoekt de hond steun bij u? Stuur hem niet weg.
- Blijf zelf rustig en opgewekt en vindt hem niet zielig omdat dit hem nog angstiger maakt.
- Sommige honden vinden het prettig wanneer je een hand op zijn flank legt. Iedere hond is daarin anders. Een handige leidraad is of de angst bij de hond toeneemt of afneemt.

Bronvermelding: Sound therapie Sarah Heath en Jon Bowen.

Turid Rugaas - Kalmerende signalen (tevens aanbevolen lectuur).

Bach Bloesem therapie – Dr. E. Bach.

® 2017- DE RIETVINK - Trudie Rutten – kynologisch gedragstherapeut/Bach Dierenconsulent
trudierutten@gmail.com - www.hondenaanboord.nl